

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 201/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného Podtatranská advokátska kancelária, s.r.o., Družstevná 55, Štrba, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obdo/6/2023 z 31. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, základného práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ žiada priznať aj finančné zadostučinenie vo výške 5 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ vystupoval v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I ako žalobca proti žalovanej Allianz – Slovenskej poisťovni, a. s. Okresný súd rozsudkom pre zmeškanie č. k. 30Cb/177/2016-153 z 25. októbra 2018 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 27 752,76 eur s príslušenstvom.

3. Vydanie rozsudku pre zmeškanie bolo založené na neúčasti žalovanej na pojednávaní, ktoré sa konalo 25. októbra 2018, žalovanej bolo 24. septembra 2018 doručené predvolanie na toto pojednávanie, v ktorom bola poučená o následku nedostavenia sa na pojednávanie vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Žalovaná svoju neúčasť na predmetnom pojednávaní ospravedlnila z dôvodu kolízie prebiehajúceho interného auditu zo strany matky Allianz SE, Mníchov s termínom nariadeného pojednávania s tým,

že poverený právnik žalovanej je jediná osoba na zastupovanie žalovanej v súdnych konaniach na území Slovenskej republiky, v ktorých je uplatňovaný nárok z výkonu činnosti finančného sprostredkovania obchodných zástupcov. Ospravedlnenie doručila žalovaná súdu e-mailom 23. októbra 2018 a následne ho doplnila písomne podaním doručeným 25. októbra 2018. Sťažovateľ na pojednávaní navrhol rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie. Okresný súd vzhľadom na splnenie všetkých podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie, ospravedlnenie neprítomnosti žalovanej neposúdil ako včasné ani také, ktoré by bolo založené na vážnych okolnostiach. Audit prebiehajúci u žalovanej nepovažoval za takú vážnu okolnosť, pre ktorú by mal ospravedlniť jej neprítomnosť na pojednávaní. Vážnymi okolnosťami ospravedľujúcimi neprítomnosť žalovanej na pojednávaní by boli len okolnosti takej intenzity a závažnosti, ktoré znemožňujú žalovanej účasť na pojednávaní z objektívnych dôvodov (choroba, úraz a pod.), nie však okolnosti vyplývajúce z jej organizácie práce.

4. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 3Cob/118/2021-285 z 31. augusta 2021 odmietol odvolanie žalovanej proti rozsudku pre zmeškanie. Považoval za preukázané, že žalovanej bolo doručené predvolanie, ktoré obsahovalo aj poučenie o možnosti vydať rozsudok pre zmeškanie, dôvody, pre ktoré sa žalovaná nedostavila na nariadené pojednávanie nepovažoval za také, aby bolo možné uvažovať o nesplnení podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie.

5. Uznesenie odvolacieho súdu napadla žalovaná dovolaním, ktorého prípustnosť odvádzala od § 420 písm. f) CSP. Zotrvala na tom, že neboli splnené materiálne podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie v zmysle § 274 CSP, pretože žalovaná počas konania aktívne namietala neúplnosť a rozpornosť tvrdení žalobcu, ktoré nemali mať oporu v dôkazoch, ako aj iné okolnosti prípadu. S jej podstatnými námietkami sa tak odvolací súd riadne nevysporiadal. Absencia riadneho odôvodnenia mala podľa žalovanej spočívať v tom, že sa odvolací súd nevysporiadal s otázkou splnenia materiálnej podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie, pretože žalovaná bola procesne aktívna a produkovala tvrdenia spolu s dôkazmi, pričom sťažovateľ produkoval rozporné tvrdenia. Z postupu žalovanej v priebehu súdneho konania nemožno vyvodiť záver, že by nejavila záujem o predmetný spor. Práve naopak, žalovaná bola procesne aktívna a zaujímala sa o spor, čo vyplýva aj z chronológie sporu. Žalovaná nežiadala odročiť pojednávanie, na ktorom došlo k vydaniu rozsudku pre zmeškanie súdom prvej inštancie, ale len ospravedľovala svoju neúčasť na tomto pojednávaní. To znamená, že nemala záujem zmariť nariadené pojednávanie, pojednávanie sa mohlo konať v jej neprítomnosti a okresný súd mohol vecne posúdiť písomné námietky žalovanej.

6. Napadnutým uznesením najvyšší súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu a rozsudok pre zmeškanie okresného súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Poukázal na priebeh sporu, z ktorého vyplynulo, že žalovaná vyvíjala procesnú aktivitu na bránenie sa proti podanej žalobe. Svoju neprítomnosť ospravedlnila včas, t. j. dva dni pred termínom nariadeného pojednávania, nežiadala o jeho odročenie, žalovaná v konaní preto pasívna nebola a ani nebolo možné vyvodiť, že by účelovo predlžovala konanie. S prihliadnutím na rozsiahlu judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 233/2019, III. ÚS 373/2020 a III. ÚS 121/2021, podobne aj III. ÚS 354/2021, III. ÚS 89/2021 alebo III. ÚS 288/2021) dovolací súd nepovažoval za preukázaný skutočný nezáujem žalovanej o vedenie konania (resp. jej úplnú pasivitu), a teda naplnenie materiálnej podmienky vydania rozsudku pre zmeškanie. Z uvedeného dôvodu mali sudy nižšej inštancie uprednostniť konanie v neprítomnosti žalovanej pred vydaním kontumačného rozsudku.

Za účelné považuje dovolací súd zdôrazniť, že súd môže konať a meritórne rozhodnúť aj v neprítomnosti strany, a to v súlade s § 180 CSP, čím dosiahne rovnaký cieľ (zabezpečenie konania bez prieťahov), ale bez neprimeraného zásahu do procesných práv v dôsledku vydania kontumačného rozsudku. Súd prvej inštancie a rovnako tak aj odvolací súd sa dostatočne nevysporiadali s otázkou splnenia materiálnej podmienky (absencie procesnej aktivity žalovanej) na účely vydania rozsudku pre zmeškanie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu podľa sťažovateľa nezodpovedá dikcii § 274 CSP, dovolací súd dotvoril právo vytvorením materiálnej podmienky, ktorou by mal byť úplný nedostatok procesnej aktivity žalovanej, hoci § 274 CSP takúto podmienku neuvádza. Podľa dôvodovej správy zákonodarca prejavil vôľu sankcionovať nesplnenie povinnosti dostaviť sa na už nariadené pojednávanie vydaním rozsudku pre zmeškanie, ako to je uvedené v § 274 CSP, kde však už súd nemá možnosť voľby, pretože mu zákonodarcom nebola poskytnutá, ako to je v § 274 CSP. Zákonodarca neoponechal v § 274 CSP miesto na výklad uvedeného ustanovenia v rozpore s jeho znením a jeho účelom.

8. Poukaz dovolacieho súdu na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu podľa sťažovateľa nie je korektný, označené rozhodnutia dopadajú na prípady, kde ústavný súd odstraňoval tvrdosť zákona proti jednotlivým osobám, ktoré sa bez vlastného zavinenia nedostavili na predmetné pojednávania, čo nie je možné porovnávať s úmyselným rozhodnutím žalovanej v konaní pred súdom prvého stupňa, kde sa žalovaná rozhodla neprísť na pojednávanie, ktoré by trvalo maximálne 2 hodiny, pre vnútorný audit spoločnosti. V tomto prípade ide o následok voľby žalovanej nezúčastniť sa predmetného pojednávania a súdu prvej inštancie neostalo nič iné, ako rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie v zmysle § 274 CSP, pretože pri súčasnom znení zákona nemá na výber.

9. Priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľ odvádza od neprimeranej dĺžky konania, ktorá už bola konštatovaná aj v náleze č. k. IV. ÚS 159/2021-27 zo 7. júna 2021, pred vydaním rozhodnutia dovolacieho súdu mal sťažovateľ k dispozícii právoplatné súdne rozhodnutie ako spôsobilý exekučný titul, medzičasom aj došlo k splneniu povinnosti žalovanej, ktorá si momentálne od sťažovateľa vymáha poskytnuté plnenie z titulu bezdôvodného obohatenia. Sťažovateľ sa tak ako iní občania vzdal svojho suverénneho práva vykonať spravodlivosť svojpomocou a zveril ju ústavou do rúk súdnej moci. Avšak za situácie, že súd sťažovateľovi spravodlivosť neposkytol v primeranom čase, javí sa takáto spoločenská zmluva ako nevýhodná, pretože sťažovateľ nemá okrem súdu iné prostriedky, ako dosiahnuť spravodlivosť vo svojej veci. Odopretím spravodlivosti súd narušil dôveru sťažovateľa v správnosť usporiadania vecí v spoločnosti a ostal mu len pocit bezmocnosti, bezvýznamnosti a beznádeje. Jeho dôvera v súdny systém je nenávratne stratená a jeho ochota uplatňovať svoje práva prostredníctvom súdu sa tiež stratila. Bezvýznamné nie je ani to, že súdne konanie sťažovateľa neustále psychicky zaťažuje, keďže po celý čas sa musí zaoberať tým, ako jeho vec na súde napokon dopadne. Uvedené odôvodňuje priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je sťažovateľom tvrdené porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy), základného práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu kasačnej povahy, ktorým došlo k zrušeniu rozsudku pre zmeškanie a uzneseniu o odmietnutí odvolania. Najvyšší súd podľa sťažovateľa vykladal § 274 CSP arbitrárne a rozširujúco bez zákonného podkladu na takýto postup, čo malo za následok zrušenie už splneného exekučného titulu, ktorým sťažovateľ do vydania napadnutého uznesenia disponoval.

11. Sťažovateľ v petite podanej ústavnej sťažnosti v súvislosti s namietaným porušením základného práva na prejednanie veci v primeranej lehote označil čl. 48 ods. 1 ústavy, z obsahu podanej ústavnej sťažnosti je zrejmé, že namieta aj neprimeranú dĺžku konania, teda porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, preto v tomto zmysle ústavný súd ustálil aj predmet svojho prieskumu.

12. K podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ nepripojil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktoré si ústavný súd zabezpečil z verejne dostupného zdroja na webovej stránke najvyššieho súdu.

13. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. II. ÚS 398/08, II. ÚS 439/2015, II. ÚS 6/2018, III. ÚS 449/2018, I. ÚS 443/2019), podľa ktorej v zásade nepreskúmava zrušovacie rozhodnutia súdov, pretože konanie vo veci samej pokračuje naďalej. Len z výnimočných dôvodov spočívajúcich buď v závažných pochybeniach súdov blížiacich sa k zmätočnosti, alebo z dôvodov, že kasačné rozhodnutie vytvorilo vo veci pevný hmotnoprávny základ rozhodovania pre súdy nižších stupňov, môže podrobiť aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu ústavnoprávnemu prieskumu a pristúpiť aj k jeho zrušeniu.

14. Úlohou ústavného súdu je v zásade posúdiť, či je konanie pred všeobecným súdom spravodlivé ako celok (pozri tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, č. 32106/96, bod 47). To je spravidla možné až po jeho definitívnom skončení.

15. Je zrejmé, že kasačné uznesenie najvyššieho súdu nevytvorilo pevný hmotnoprávny základ pre rozhodovanie súdov nižších stupňov, pretože sa dotýka otázky splnenia podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie. Ústavný súd teda preskúmal, či výklad § 274 CSP učinенý dovolacím súdom nie je celkom zjavne nesprávny, resp. zmätočný. Z pohľadu ústavného súdu najvyšší súd zohľadnil materiálnu ochranu práva na prístup k súdu, keď poukázal na materiálnu podmienku spočívajúcu v posúdení aktivity procesnej strany, ktorá sa následne nedostaví na nariadené pojednávanie. Sťažovateľka ani nespochybňuje, že žalovaná v prejednávanej veci poskytovala súdu riadnu súčinnosť, argumentuje len proti zohľadneniu uvedeného kritéria, ktoré zákon výslovne nepredpokladá.

16. Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo

svojvoľné (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

17. V uvedenom kontexte, prihliadajúc aj na dovolacím súdom označenú judikatúru ústavného súdu, je ústavne udržateľné, ak sa splnenie podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie v zmysle § 274 CSP vykladá so zreteľom na konkrétne okolnosti prejednávanej veci, zohľadňujúc aj procesnú aktivitu strán sporu. Účelom vydania rozsudku pre zmeškanie je potrestanie procesnej pasivity strany sporu, ktorá sa následne prejavuje aj v dĺžke súdneho konania.

18. Keďže v tomto prípade bola osvedčená procesná aktivita žalovanej, možno predpokladať, že konajúci súd mal k dispozícii minimálne jej stanovisko k podanej žalobe, neexistovala tu teda prekážka v prejednaní a následnom meritórnom posúdení veci samej zapríčinená nezáujmom žalovanej o konanie, preto nebolo účelné ani vhodné rozhodnúť spor bez jeho vecného prejednania. Ako aj dovolací súd konštatoval, žalovaná nežiadala o odročenie pojednávania, čo indikuje možnosť prejsť vec aj v jej neprítomnosti.

19. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je neprítomnosť procesnej aktivity jednej z procesných strán. Z uvedeného dôvodu by mal súd rozlišovať, či v okolnostiach danej veci je neúčast' na pojednávaní dôsledkom nezáujmu strany o vývoj a priebeh konania alebo ide len o zmeškanie pojednávania. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voliť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany zjavné, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje (III. ÚS 373/2020, II. ÚS 106/2024, III. ÚS 354/2021).

20. V uvedenom kontexte preto nemožno prisvedčiť ani námietke sťažovateľa, že dovolacím súdom uvádzaná prax ústavného súdu nie je aplikovateľná na prejednanú vec, ústavný súd jasne formuloval potrebu zohľadniť predošlú aktivitu procesnej strany a materiálny prístup k posudzovaniu splnenia podmienok podľa § 274 CSP.

21. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu kasačnej povahy teda neobsahuje taký výklad príslušnej procesnej normy § 274 CSP, ktorý by bol zjavným excesom, resp. vybočením z akceptovateľného spôsobu výkladu. Z hľadiska namietaného porušenia základného práva na spravodlivý proces ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

22. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľ za porušovateľa označuje najvyšší súd. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade najvyšším súdom ako porušovateľom označeným sťažovateľom) ešte mohlo trvať.

23. V čase podania ústavnej sťažnosti sa spor sťažovateľa nenachádzal na najvyššom súde, ktorý o dovolaní žalovanej rozhodol právoplatne, ale vrátil sa do rozhodovacej právomoci súdu prvej inštancie. K namietanému porušovaniu práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy najvyšším súdom tak nemohlo dochádzať, a to aj vzhľadom na záver o ústavnej udržateľnosti jeho

napadnutého uznesenia (IV. ÚS 326/2021, IV. ÚS 598/2022), a preto aj v tejto časti je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

24. Ústavný súd rovnako neindikoval možnosť porušenia označeného základného práva vlastníť majetok, konanie o veci samej, ktorého predmetom je zaplatenie žalovanej sumy, naďalej prebieha, je preto predčasné uvažovať o prípadnom zásahu do majetkovej sféry sťažovateľa.

25. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jeho návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

26. Napokon ústavný súd poznamenáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prietáhov, toto rozhodnutie v časti posudzovania porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľovi, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložil ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu